

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997 EN VAN DE CODEX SECUNDAIR ONDERWIJS VAN 17 DECEMBER 2010, WAT BETREFT BIJKOMENDE MAATREGELEN VOOR HET INSCHRIJVINGSRECHT BETREFFENDE VOORRANGS- EN ORDERINGSCRITERIA.

Samenvatting

Dit decreet past het inschrijvingsrecht binnen bepaalde Vlaamse gemeenten in specifieke situaties aan om tegemoet te komen aan de specifieke noden en uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden voor wat betreft de voorrangs- en orderingscriteria. Deze aanpassingen gebeuren naar aanleiding van het Vlaams Regeerakkoord in het gewoon onderwijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit decreet beoogt twee doelstellingen te realiseren.

1. Een realisatie van het regeerakkoord op gebied van inschrijvingsrecht: In het regeerakkoord staat het volgende omtrent het inschrijvingsrecht:

P. 5: "We kiezen voor maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen en schaffen de dubbele contingentering af. We trekken de principes zoals die voor het secundair onderwijs in het inschrijvingsdecreet zijn uitgewerkt, door naar het basisonderwijs. Een echte buurtschool moet bovendien het kloppend hart van de lokale gemeenschap zijn."

P. 32: "We kiezen voor maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen en schaffen de dubbele contingentering af. We trekken de principes zoals die voor het secundair onderwijs in het inschrijvingsdecreet zijn uitgewerkt, door naar het basisonderwijs. Dit sluit niet uit dat men ook in het basisonderwijs op vrijwillige basis voorrang kan verlenen voor maximum 20% aan een ondervertegenwoordigde groep (bv. School in Zicht, eigen inwoners...). In capaciteitsgebieden kan het LOP daartoe een voorstel ter bekrachtiging voorleggen aan de gemeenteraad. Vrije keuze in het secundair onderwijs wil zeggen dat in een eerste toewijzingsronde de keuze van de ouders het criterium is. Voor wie in de 1ste ronde geen school naar keuze heeft gekregen, geldt in een 2de ronde het criterium volgorde van inschrijving. De derde toewijzingsronde is gebaseerd op vrije inschrijving. Voor het basisonderwijs blijft 'afstand tot de school' gelden als criterium. Ook de LOP-werking en -samenstelling wordt voor het basisonderwijs afgestemd op die van het secundair onderwijs. Zodra de capaciteit het toelaat, stappen we af van het verplicht digitaal aanmelden."

P. 32: "We onderzoeken of er in de Vlaamse Rand een voorrangsregel kan worden ingevoerd, bij voorkeur ten voordele van de leerlingen uit de Vlaamse Gemeenschap zodat bvb. Vlaamse leerlingen niet plots worden opzijgezet door leerlingen uit het Waals gewest."

2. Aanpassingen in aanvulling van het decreet betreffende het inschrijvingsrecht van 17 mei 2019 in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, de codex secundair onderwijs van 17 december 2010 en de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Met het decreet van 17 mei 2019 als vertrekbasis, werden de principes van het Regeerakkoord uitgewerkt, waarbij de regels voor het basisonderwijs en secundair onderwijs zoveel als mogelijk op elkaar zijn afgestemd. Er zijn drie decretale initiatieven. De drie delen worden elk afzonderlijk ingediend:

- 1) gewoon basis- en secundair onderwijs in Vlaanderen, LOP en CLR
- 2) gewoon basis- en secundair onderwijs in Brussel
- 3) gewoon basis- en secundair onderwijs om bijkomende maatregelen te nemen in bepaalde gemeenten voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrang- en ordeningscriteria.

Het bijzonder en unieke karakter van Brussel en de bijzondere noden van verschillende Vlaamse gemeenten wordt op die manier erkend.

De regelgeving treedt in werking op 1 september 2022 voor de inschrijvingen vanaf het schooljaar 2023-2024 en verder.

Voor het buitengewoon onderwijs zal nog een eigen inschrijvingsbeleid worden uitgewerkt, waarbij het uitgangspunt is dat een leerling, indien mogelijk, terecht moeten kunnen in een school met het type (en opleidingsvorm) zoals op het verslag werd bepaald.

Deze decretale initiatieven wijzigen de artikelen in het decreet basisonderwijs, de codex secundair onderwijs of codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs die door het decreet van 17 mei 2019 ingevoerd of gewijzigd werden. Sommige van deze artikelen zijn al gewijzigd door het decreet van 22 november 2019 en het decreet van 8 mei 2020, en het decreet van 25 juni 2021 dit was voornamelijk om de in werking treding van het decreet van 17 mei 2019 uit te stellen.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

In het basisonderwijs kan het criterium 'afstand' omschreven worden als leerlingen die ook gedomicilieerd zijn in de dezelfde gemeente als de vestigingsplaats. De Vlaamse regering kan de gemeenten waar deze invulling van afstand van toepassing is afbakenen en rekening houden met de leerlingenstromen.

Voor bepaalde Vlaamse gemeenten voorziet het decreet een bijkomende facultatieve voorrang in 1A/1B van 70% voor leerlingen die reeds minstens vanaf de leeftijd van 3 jaar, ieder jaar Nederlandstalig basisonderwijs volgden. De Vlaamse regering bepaalt deze gemeenten. Deze gemeenten dienen nabij een gewest- of landsgrens te liggen.

De wijzigingen worden uitgewerkt in hoofdstukken:

- Hoofdstuk I. Inleidende bepaling.
- Hoofdstuk II. Wijziging decreet basisonderwijs.
- Hoofdstuk III. Wijziging Codex Secundair Onderwijs.

Impactanalyse

- Maatschappelijk impact en impact op grondrechten en gelijkheidsbeginsel:

Dit decreet omvat verschillende maatregelen, die voor leerlingen en ouders een verdere vooruitgang betekenen op het gebied van recht op onderwijs in bepaalde gemeenten in Vlaanderen (art. 24 Grondwet), met betrekking tot het inschrijvingsrecht. De maatregelen die rechtstreeks in het belang van personen jonger dan 25 jaar zijn, worden besproken in deze memorie en in de JoKER die als bijlage wordt toegevoegd. Voor ouders wordt een transparant inschrijvingsrecht uitgewerkt. Ook voor scholen wordt meer duidelijkheid gecreëerd met betrekking tot het inschrijvingsrecht. Daarbij zijn er voor hen geen negatieve effecten:

- Bestuurlijke impact op Brussel:

Nihil

- Budgettaire impact:

Nihil

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie:

- via wijzigingen in de omzendbrieven over inschrijvingsrecht;
- communicatiekanalen die doelgroepgericht en per onderwijsniveau info verspreiden (bv. nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving via schooldirect).

Handhaving en toezicht

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten houdt toezicht op de naleving van de verschillende maatregelen in dit decreet.

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2022.

C. Totstandkomingsprocedure

C.1 Adviezen van VLOR en de Vlaamse Toezichtcommissie

De Vlaamse Toezichtcommissie heeft advies VTC nr. 2021/74 uitgebracht op 7 september 2021.

De VLOR heeft advies gegeven op 23 september 2021.

De antwoorden op de opmerkingen van de adviesorganen zijn verwerkt in de teksten en waar noodzakelijk opgenomen in de memorie.

C. 2. Advies Raad van State

De Raad van State heeft het advies 70.006/1 uitgebracht op 14 oktober 2021.

Aanpassingen

Ten gevolge van het advies van de Raad van State wordt toegevoegd dat de gemeenten moeten grenzen aan de gewestgrens of aan een randgemeente. Er wordt ook verduidelijkt dat het enkel in gemeenten aangeduid door Vlaamse Regering mogelijk is om een dergelijke operationalisering van het criterium afstand

toe te passen.

Ten gevolge van het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt waarom het ordeningscriterium "afstand van het werkadres van één van beide ouders tot de school of vestigingsplaats" niet mag worden geoperationaliseerd als eerst de leerlingen van de ouders met een werkadres in dezelfde gemeente als de school of de vestigingsplaats. Dit is omdat de doelstelling van deze maatregel dan niet wordt bereikt.

Ten gevolge van het advies van de Raad van State worden nog enkele technische wijzigingen gedaan.

Er werd niet ingegaan op de suggestie om de leeftijd voor de voorrangsgroep vermeld in het ontwerp van artikel 253/15/1 van de codex secundair onderwijs te verhogen van 3 naar 5 jaar, omdat dit -met het oog op eenvoud en communicatie- beter aansluit bij de regeling in Brussel.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1.

Dit artikel bepaalt dat dit decreet een gemeenschapsaangelegenheid regelt.

Hoofdstuk 2. Wijziging decreet basisonderwijs

Art. 2.

Een echte buurtschool moet het kloppend hart van de lokale gemeenschap zijn.

Paragraaf 3 wordt daartoe toegevoegd, die verduidelijkt dat afstand geoperationaliseerd kan worden als eerst de leerlingen uit dezelfde gemeente als de school. Het ordeningscriterium "afstand van het werkadres van één van beide ouders tot de school of vestigingsplaats" mag niet worden geoperationaliseerd als eerst de leerlingen van de ouders met een werkadres in dezelfde gemeente als de school of de vestigingsplaats.

Deze operationalisering van afstand is bedoeld voor scholen die geconfronteerd worden met leerlingenstromen die van dien aard zijn, meer bepaald in de Vlaamse Rand, dat de instroom van uit de andere gemeente in de eerste plaats anderstalige leerlingen zijn wat een druk kan zetten op de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs en de doelstelling van bepaalde scholen om een verankering met de lokale gemeenschap na te streven, fruikt.

Door afstand van het werkadres van één van beide ouders ook op zo'n wijze te operationaliseren wordt deze doelstelling niet bereikt.

Om de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs te kunnen blijven garanderen kan een school in het basisonderwijs, gelegen in de Vlaamse Rand, die bijvoorbeeld een grote

anderstalige instroom krijgt vanuit naburige gemeenten de leerlingen uit de eigen gemeente eerst ordenen.

Als er in de Vlaamse Rand gekozen wordt om afstand te operationaliseren als eerst de leerlingen gedomicilieerd in dezelfde gemeente als de school of de vestigingsplaats en de capaciteit reeds bereikt wordt binnen deze groep leerlingen, kan de ordening vervuld worden door nogmaals het criterium afstand toe te passen, geoperationaliseerd op een andere wijze. Zo kan na de kinderen uit dezelfde gemeente gekeken worden naar afstand uitgedrukt bijvoorbeeld in vogelvlucht of wandelafstand.

De Vlaamse Regering bepaalt de gemeenten waar de in het eerste lid vermelde operationalisering van het ordeningscriterium afstand van toepassing is. Deze gemeenten grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente. Deze operationalisering kan enkel gebruikt kan worden in de gemeenten die zijn aangeduid door de Vlaamse Regering, en niet daarbuiten.”.

Hoofdstuk 3. Wijziging Codex Secundair Onderwijs

Art. 3.

In dit artikel wordt in het gewoon secundair onderwijs een bijkomende facultatieve voorrangsgroep voorzien. Hierdoor kan in het eerste jaar van de eerste graad van het Nederlandstalig secundair onderwijs voorrang worden verleend, voor maximum 70% van de bepaalde capaciteit, aan leerlingen die reeds vanaf de leeftijd van 3 jaar Nederlandstalig basisonderwijs volgden.

In afwijking op het voorgaande worden ook de leerlingen die vanaf het moment van hun domiciliëring in het Vlaams Gewest of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onafgebroken gekozen hebben voor het Nederlandstalig basisonderwijs gerekend als behorend tot deze voorrangsgroep.

De Vlaamse Regering is bevoegd om de gemeenten aan te duiden die de voorrangsregel zoals bepaald in paragraaf 1 kunnen toepassen. De Vlaamse Regering kan enkel de gemeenten aanduiden die grenzen aan een gewestgrens of aan een randgemeente. Op deze manier wordt de bijzondere situatie van de Vlaamse Rand erkend.

Dankzij de maatregel zou bijvoorbeeld een populaire secundaire school in de Vlaamse Rand ook kunnen garanderen dat er een ‘kritische’ massa aan leerlingen is die een voortraject in het Vlaams Nederlandstalig basisonderwijs hebben genoten. Dit met het oog op de kwaliteit van het onderwijs wanneer de druk op deze scholen groot wordt van leerlingen zonder voortraject in het Nederlandstalig basisonderwijs. Daarbij versterken we het inschrijvingsrecht voor wie van bij het begin kiest voor het Nederlandstalig onderwijs en van bij de start schoolloop in het Nederlandstalig basisonderwijs.

Enkele vestigingsplaatsen in bepaalde gemeenten worden geconfronteerd met een unieke context, waarbij er een groot of groeiend aantal leerlingen zijn zonder voortraject in het Vlaams, Nederlandstalig basisonderwijs.

Deze voorrangsgroep wordt in de ordening toegepast na de kinderen met een ouder die personeelslid is en voor de ondervertegenwoordigde groepen.

Als de vooraf bepaalde capaciteit reeds bereikt wordt binnen de leerlingen die voldoen aan de voorwaarden zoals bepaald in dit artikel, worden de leerlingen ook geordend volgens de volgorde van de voorrangsgroepen en volgens het ordeningscriterium of de combinatie van ordeningscriteria uit het door bij hen onderschreven standaarddossier of de eventuele afwijkingen daarop, zoals goedgekeurd door de CLR.

De resterende leerlingen van deze voorrangsgroep die niet gunstig werden geordend, worden met de overige leerlingen als vermeld in artikel 253/16, §1, 4° geordend.

Hoofdstuk 4. Slotbepaling met de inwerkingtreding

Art. 4. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS